

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců Mgr. Sylvy Šiškeové a JUDr. Ivo Pospíšila v právní věci žalobce: **R. C. R. M.**, zastoupeného Mgr. Ondřejem Rejskem, advokátem se sídlem Buzulucká 431/2, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 11. 2019, č. j. OAM-145/LE-LE05-P06-R2-2016, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 14. 10. 2020, č. j. 31 Az 22/2019-90,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce, advokátu Mgr. Ondřeji Rejskovi, **se přiznává** odměna za zastupování v řízení o kasační stížnosti ve výši 8.228 Kč, která mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobce je státním příslušníkem Kubánské republiky. Na území České republiky přicestoval bez platného víza dne 9. 10. 2016 a téhož dne požádal o udělení mezinárodní ochrany. Jako důvod žádosti o mezinárodní ochranu uvedl svůj nesouhlas s politickým režimem na Kubě a dodal, že byl pronásledován z důvodu své bisexuální orientace.

[2] Žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12 až § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, neboť neshledal, že by byl žalobce v zemi původu pronásledován v souvislosti s uplatňováním politických práv a svobod. Postavení osob s menšinovou sexuální orientací na Kubě není podle žalovaného jakkoliv kritické, naopak se každý rok zlepšuje.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu ke Krajskému soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), který ji zamítl. Krajský soud konstatoval, že na Kubě nedošlo k tak podstatné změně situace osob s menšinovou sexuální orientací, aby bylo možné zprávy o zemi původu považovat za zastaralé, jak tvrdil žalobce. Žalobce v zemi původu nevyvíjel aktivní politickou činnost s výjimkou členství ve straně Frank Pais, do níž měl vstoupit několik dní před odjezdem z Kuby. Zranění, která žalobci způsobila policie při hromadné potyčce, byla podle soudu důsledkem excesu zasahujících policistů, nejednalo se však o cílený zásah proti osobám s menšinovou sexuální orientací. Krajský soud rovněž zdůraznil, že zmíněná událost nemohla sama o sobě přivodit hrozbu azylově relevantního pronásledování žalobce, jemuž v případě návratu do země původu nehrozí nebezpečí vážné újmy.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[4] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost z důvodů podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Namítl zastaralost zpráv o situaci v zemi svého původu a rovněž jejich nedostatečnost, neboť žalovaný nepoužil zprávy z nevládních zdrojů a neziskových organizací. Dále stěžovatel namítl, že násilný zákrok policie v parku zasáhl do jeho práva na svobodu projevu a na pokojné shromažďování. Závěr krajského soudu, že jeden incident napadení nemůže dosáhnout intenzity pronásledování, je podle stěžovatele chybný, protože pronásledování nelze definovat pouze na základě četnosti jeho projevů. Stěžovatelova matka se po násilném incidentu v parku bezvysledně pokoušela využít ochranu v zemi původu. Krajský soud nevzal v potaz, že i jednání, které není projevem oficiální politiky státu, ale stát je trpí, lze považovat za pronásledování.

[5] Stěžovatel dále poukázal na diskriminaci v zaměstnání z důvodu své sexuální orientace, na jejímž základě se stal nezaměstnaným, přičemž na něj byl vyvíjen nátlak ze strany oblastního velitele. V případě návratu do země původu se stěžovatel obává nebezpečí vážné újmy, za kterou lze považovat hrozbu trestu za propuštění ze zaměstnání z důvodu odlišné sexuální orientace nebo za pokus o emigraci. Proto se stěžovatel domnívá, že splňuje alespoň podmínky pro udělení doplňkové ochrany.

[6] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že zástupce stěžovatele přetváří a upravuje příběh přednesený stěžovatelem ve správním řízení. Stěžovatel nyní tvrdí skutečnosti, které ve správním řízení nevypověděl. Žalovaný uvedl, že sám stěžovatel v rámci správního řízení sdělil, že zaměstnání nemohl najít zejména proto, že kvůli svým vlastním chybám neukončil studium maturitou, kterou požaduje většina zaměstnavatelů. Žalovaný rovněž poukázal na to, že stěžovatel v současnosti dlouhodobě žije ve společné domácnosti se svou ženou, takže z tohoto hlediska nejsou dány důvody, proč by se měl i ve vlasti jakkoliv vymykat většinové populaci.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[7] Kasační stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a jedná se o kasační stížnost, která je ve smyslu § 102 s. ř. s. přípustná.

[8] Jedná se však o věc mezinárodní ochrany, a proto se soud podle § 104a s. ř. s. ve znění účinném do 31. 3. 2021 zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Kasační stížnost je podle § 104a s. ř. s. přijatelná tehdy, pokud svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Podrobněji se podstatou institutu přijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud zabýval v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž dovodil, že o přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: 1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; 2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; 3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; 4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] Stěžovatel spatřuje důvody přijatelnosti kasační stížnosti v tom, že krajský soud se řádně nevypořádal s námitkou možného pronásledování z důvodu sexuální orientace. Soud dále učinil chybný závěr o neexistenci rizika vážné újmy v případě stěžovatelova návratu do země původu. Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost přijatelnou na základě skutečnosti, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s námitkou podmínky využití ochrany v zemi původu, neboť toto tvrzené pochybení krajského soudu by mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[10] Kasační stížnost není důvodná.

[11] Menšinovou sexuální orientací jako azylově relevantním důvodem se Nejvyšší správní soud v rozhodovací činnosti již zabýval. Sexuální orientace žadatele o azyl může být podle okolností a s ohledem na poměry v zemi původu považována za znak jeho příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Újma hrozící žadateli o azyl v důsledku opatření, která působí psychický nátlak, „nemusí být obdobně závažná jako újmy spočívající v obrožení života nebo svobody, musí však být s nimi aspoň typově srovnatelná. Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i ucelku intenzivních, pokud tyto ústrky ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematickosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace. Navíc intenzita uvedených ústrků musí být ‚objektivní‘ v tom smyslu, že by jimi byly výše uvedené negativní životní pocity způsobeny zpravidla i u jiných jedinců nacházejících se ve státě původu žadatele o azyl v obdobné situaci.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52, č. 1066/2007 Sb. NSS). Nejvyšší správní soud nehodlá zlehčovat postavení osob s odlišnou sexuální orientací v zemi původu stěžovatele. Problémy, kterým stěžovatel v zemi původu čelil kvůli odlišné sexuální orientaci, však nedosahovaly intenzity popsané ve výše citovaném rozsudku. Žalovaný i krajský soud proto dospěli k důvodnému závěru, že obtíže stěžovatele se získáváním zaměstnání nelze jednoznačně přičítat jeho sexuální orientaci. Významně zde nepochybně spolupůsobily i další okolnosti, především nedokončené středoškolské vzdělání stěžovatele, což připustil i sám stěžovatel. Stejně tak v případě konfliktů s policií chybí přímá souvislost se

stěžovatelovou příslušností ke skupině osob s odlišnou sexuální orientací.

[12] Další námitka stěžovatele souvisela s možností využití ochrany v zemi původu poté, co byl stěžovatel v březnu 2011 v parku napaden policií, která zasahovala u hromadné potyčky. Žalovaný konstatoval, že zásah policie neměl objektivní souvislost se sexuální orientací stěžovatele a dodal, že stěžovatel si mohl na postup policie stěžovat a požadovat vyšetření incidentu, avšak neučinil tak. Z vyjádření stěžovatele (č. 1. 37 správního spisu) však vyplývá, že jeho matka po policejním zásahu, při němž tehdy sedmnáctiletý stěžovatel utrpěl zranění v oblasti úst a zlomeniny obou rukou, vznesla obvinění proti dvěma příslušníkům policie. Oznámení matky stěžovatele však podle jeho sdělení nebylo prošetřeno.

[13] Stěžovatel navrhoval k objasnění této skutečnosti výslech své matky v řízení před soudem. Krajský soud tento důkaz neprovedl z důvodu pochybností o objektivitě takového výslechu. K tomu kasační soud uvádí, že obecně lze připustit i výslech rodinného příslušníka účastníka řízení; krajský soud však nepochybil, pokud matku stěžovatele nevyslechl. V posuzované věci je totiž podstatné, že ke zmíněné potyčce s policií došlo přibližně pět let před tím, než stěžovatel opustil zemi původu. Tato událost tedy postrádá přímou souvislost s vycestováním stěžovatele. S rostoucím časovým odstupem se také přirozeně snižuje význam policejního zásahu jako azylově relevantní skutečnosti, neboť stěžovatel mohl na tuto událost reagovat již dříve, resp. požádat o udělení mezinárodní ochrany přímo v souvislosti se zásahem. Kasační soud rovněž připomíná, že se jednalo o ojedinělý útok této intenzity zaměřený vůči stěžovateli. Krajský soud tedy nepochybil, pokud neprovedl důkaz výsledkem matky stěžovatele, neboť by se jednalo o výpověď k události, která nebyla pro řízení o udělení mezinárodní ochrany rozhodná. Rovněž nepřesnost žalovaného v napadeném rozhodnutí, který nezohlednil stěžovatelovo tvrzení o tom, že se ochrany v zemi původu pokusila domoci jeho matka (v době, kdy byl stěžovatel nezletilý), nemá s ohledem na nízkou relevanci policejního zásahu pro azylové řízení vliv na zákonnost rozhodnutí žalovaného.

[14] Ve vztahu k námitce týkající se použitých informací o situaci v zemi původu stěžovatele odkazuje kasační soud na rozsudek ze dne 31. 7. 2008, č. j. 5 Azs 55/2008-71, v němž dospěl k závěru, že „*při používání informací o zemích původu je nutné dodržovat následující pravidla. Informace o zemi původu musí být v maximální možné míře (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, a (4) transparentní a dohledatelné (srov. kritéria pro nakládání s informacemi o zemích původu v azylovém řízení, in: GYULAI, G.: Country Information in Asylum Procedures: Quality as a Legal Requirement in EU, Budapest, 2007)*“. Žalovaný vycházel ze zpráv Ministerstva zahraničních věcí České republiky, Ministerstva zahraničních věcí Spojených států amerických, Amnesty International a Human Rights Watch. Zprávy o zemi původu, vyjma dvou, pochází z roku 2017, přičemž žalovaný rozhodl dne 7. 11. 2019. Krajský soud po srovnání zpráv z roku 2017 a zprávy Ministerstva zahraničních věcí ze dne 18. 12. 2019 dospěl k závěru, že nedošlo k tak podstatné změně, aby bylo možné považovat užité zprávy o zemi původu za zastaralé. Podle Nejvyššího správního soudu žalovaný dostal výše stanoveným požadavkům a obstaral si dostatečné množství relevantních zpráv a aktuálních informací, zprávy z nevládních zdrojů či neziskových organizací z toho nevyjímaje. Na podkladě těchto zpráv dospěl žalovaný k řádně odůvodněnému závěru o nedůvodnosti stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[15] K otázce rizika vážné újmy po návratu na Kubu uvádí Nejvyšší správní soud následující. Z informace Ministerstva zahraničních věcí ze dne 15. 3. 2017, z níž vycházel žalovaný, vyplývá, „že i když kubánský občan překročí dvouletou lhůtu pobytu v zahraničí (po jejímž uplynutí je považován za emigranta), může na kubánském zastupitelském úřadě vyřídit obnovení trvalého pobytu na Kubě, případně odcestovat na Kubu, kde může pobývat 90 dní a trvalý pobyt obnovit tam. Takový občan by se neměl setkat na Kubě s negativními důsledky předchozího pobytu v zahraničí, práva osob dle nového migračního zákona jsou respektována. Ke svévolnému výkladu zákona dochází pouze v případě opozičních aktivistů a státní úřady dále omezují svobodu vycestování vysoce kvalifikovaných pracovníků a zaměstnanců bezpečnostních složek“. Rovněž podle ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu není současná situace na Kubě sama o sobě důvodem pro udělení doplňkové ochrany (rozsudek ze dne 29. 5. 2019, č. j. 6 Azs 335/2015-35, nebo usnesení ze dne 22. 1. 2020, č. j. 6 Azs 197/2019-45). Závěry z citovaných rozhodnutí lze použít i na nyní posuzovanou věc. Jednalo se v nich totiž o skutkově obdobné případy stěžovatelů, kteří nebyli na Kubě v minulosti trestně stíháni a ani před opuštěním vlasti neměli žádné problémy politického charakteru. Všichni pak ze země původu vlasti vycestovali za pomoci platného dokladu, přes oficiální hraniční přechod a bez problémů s kubánskými státními orgány či bezpečnostními složkami. V případě všech těchto osob pak správní orgán s ohledem na novou kubánskou právní úpravu možnosti návratu kubánských občanů do vlasti shledal, že již neexistují důvody, proč by se nemohli do země své státní příslušnosti vrátit. Stěžovateli v nyní posuzované věci, který nečelil v zemi původu problémům kvůli svým politickým názorům, by tedy při návratu do země původu také neměly hrozit negativní následky spojené s jeho pobytem v České republice.

[16] Pokud jde o obavu stěžovatele z uvěznění za dlouhodobou nezaměstnanost, uvádí kasační soud, že podle žalovaného je dlouhodobá nezaměstnanost na Kubě trestná. Je však výsadou státu stanovit, která jednání bude trestat jako přestupky nebo trestné činy. Hrozba trestního stíhání proto sama o sobě nezakládá důvod pro udělení azylu ani doplňkové ochrany, nedosahuje-li, stejně jako ve zde posuzované věci, intenzity předpokládané v § 14a zákona o azylu.

[17] Nejvyšší správní soud závěrem připomíná, že mezinárodní ochrana je výjimečný právní institut, jehož smyslem je poskytnout v zákonem vymezených případech žadateli ochranu, nikoliv však před jakýmkoli negativními jevy v zemi jeho původu. Poskytnutí azylu, resp. doplňkové ochrany, které se v soudním řízení stěžovatel domáhá, je zcela specifickým důvodem pobytu cizince na území České republiky. Nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území České republiky, které jsou upraveny zejména v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 11. 2004, č. j. 7 Azs 117/2004-57).

IV. Závěr a náklady řízení

[18] Nejvyšší správní soud shledal námitky stěžovatele nedůvodnými. Jelikož v řízení nevyšly najevo ani žádné vady, k nimž musí soud přihlížet z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[19] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť ve věci neměl úspěch. Žalovanému, jakožto úspěšnému účastníku, žádné náklady řízení nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

[20] Usnesením ze dne 17. 12. 2020, č. j. 1 Azs 424/2020-24, ustanovil Nejvyšší správní soud stěžovateli zástupcem pro řízení o kasační stížnosti advokáta Mgr. Ondřeje Rejska. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 10 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud přiznal zástupci stěžovatele odměnu za dva úkony právní služby (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení a sepsání kasační stížnosti) podle § 11 odst. 1 písm. b) a d) ve spojení s § 9 odst. 4 a § 7 bodu 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif). Odměna advokáta dále zahrnuje paušální částku ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu), tedy celkem 600 Kč. Jelikož zástupce stěžovatele je plátcem daně z přidané hodnoty, zvyšuje se odměna a náhrada hotových výdajů o 21 % sazbu této daně, tj. o 1.428 Kč. Celková částka ve výši 8.228 Kč bude zástupci stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. srpna 2021

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu